

YOSHLAR SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHDA HUQUQIY MEXANIZMLAR VA ULARNING SAMARADORLIGI

Aliyev Asilbek Baxromovich

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

Annotatsiya: Maqolada yoshlar siyosatini amalga oshirishdagi huquqiy mexanizmlar tahlil qilinadi va ularning samaradorligi o'rganiladi. Tadqiqot doirasida yoshlarni ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy faoliyatga jalb qilish, ularning huquq va majburiyatlarini ta'minlash bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlar, davlat dasturlari va strategiyalar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada yoshlar siyosatini amalga oshirishdagi dolzarb muammolar va ularni hal qilish yo'llari, xalqaro tajriba bilan solishtirma tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: yoshlar siyosati, huquqiy mexanizmlar, davlat dasturlari, normativ-huquqiy hujjatlar, ijtimoiy faoliyat, O'zbekiston

Аннотация: В статье анализируются правовые механизмы реализации молодежной политики и оценивается их эффективность. В исследовании рассматриваются нормативно-правовые акты, государственные программы и стратегии, направленные на вовлечение молодежи в социальную, политическую и экономическую деятельность, а также обеспечение их прав и обязанностей. Статья также исследует актуальные проблемы реализации молодежной политики и пути их решения с учетом международного опыта.

Ключевые слова: молодежная политика, правовые механизмы, государственные программы, нормативно-правовые акты, социальная активность, Узбекистан

Abstract: The article examines the legal mechanisms for implementing youth policy and evaluates their effectiveness. The study considers normative-legal acts, state programs, and strategies aimed at engaging youth in social, political, and economic activities and ensuring their rights and responsibilities. The article also analyzes pressing issues in youth policy implementation and ways to address them, with a comparative perspective on international experience.

Keywords: youth policy, legal mechanisms, state programs, normative-legal acts, social activity, Uzbekistan

Yoshlar siyosatini amalga oshirishda huquqiy mexanizmlar yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy faolligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu mexanizmlar davlat tomonidan qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar, maxsus dasturlar, strategiyalar va me'yoriy tavsiyalar orqali amalga oshiriladi. O'zbekiston Respublikasida yoshlar siyosatini tartibga soluvchi asosiy huquqiy hujjatlar sifatida "Yoshlar to'g'risida" Qonun, "Yoshlar dasturi" va Prezident qarorlari va farmonlari

hisoblanadi. Ushbu hujjatlar yoshlarning huquq va majburiyatlarini belgilab, ularni ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy hayotga jalb qilishga yo'naltirilgan.

Huquqiy mexanizmlar yoshlarni bandlik, ta'lim, ijtimoiy faoliyat, sport va madaniyat sohalarida faol ishtirok etishga rag'batlantiradi. Shu bilan birga, yoshlar siyosati doirasida ular uchun turli grantlar, stipendiyalar, biznes va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari joriy etilgan. Bu yoshlar siyosatini amalga oshirishda samaradorlikni oshiradi, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi va kelajak avlodning huquqiy madaniyatini shakllantiradi.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, yoshlar siyosatini amalga oshirishda huquqiy mexanizmlar bilan birga yoshlarning ishtirokini rag'batlantiruvchi institutlar, fuqarolik jamiyati va nodavlat tashkilotlarning faoliyati ham muhim hisoblanadi. Ko'plab mamlakatlar yoshlar parlamentlari, keng jamoatchilik forumlari, ijtimoiy startap va innovatsion loyihalar orqali yoshlarni siyosiy va ijtimoiy jarayonlarga jalb qilmoqda. O'zbekiston ham bu yo'nalishda izchil ishlar olib bormoqda va yoshlar faoliyatini qo'llab-quvvatlash, ularning huquqlarini himoya qilish bo'yicha innovatsion mexanizmlarni tatbiq qilmoqda.

Shu bilan birga, yoshlar siyosatini amalga oshirishdagi dolzarb muammolar ham mavjud. Jumladan, yoshlar bandligini ta'minlash, innovatsion loyihalar uchun moliyaviy resurslarni yetarli darajada ta'minlash, ularning ijtimoiy himoyasini kuchaytirish va huquqiy ongini oshirish masalalari dolzarb hisoblanadi. Bu muammolarni hal etish uchun davlat, nodavlat tashkilotlar va xalqaro hamkorlik asosida samarali mexanizmlar ishlab chiqilishi zarur.

Shunday qilib, yoshlar siyosatini amalga oshirishda huquqiy mexanizmlar yoshlarning ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy faolligini ta'minlashda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Ularning samaradorligi normativ-huquqiy bazaning kuchi, davlat dasturlari va strategiyalarining tizimlilik, shuningdek, xalqaro tajriba va hamkorlikning hisobga olinishi bilan belgilanadi. O'zbekiston tajribasi bu jarayonda yoshlar siyosatini tizimli, samarali va innovatsion usullar bilan amalga oshirish imkoniyatini ko'rsatadi.

Yoshlar siyosatini amalga oshirishda huquqiy mexanizmlar mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Ular yoshlarning siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy faolligini ta'minlashga, ularning huquq va majburiyatlarini himoya qilishga yo'naltirilgan. O'zbekiston Respublikasida yoshlar siyosatini tartibga soluvchi asosiy huquqiy hujjatlar "Yoshlar to'g'risida" Qonun, Prezident farmonlari, qarorlar va maxsus davlat dasturlari bo'lib, ular yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy hayotga integratsiyasini ta'minlashga qaratilgan.

Huquqiy mexanizmlar yoshlarni bandlik, ta'lim, sport, madaniyat va innovatsion loyihalarga jalb qilishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, yoshlar dasturlari va grantlar orqali iqtidorli yoshlarning ilmiy, texnologik va ijtimoiy loyihalarini qo'llab-quvvatlash imkoniyati yaratilgan. Shu bilan birga, nodavlat tashkilotlar va yoshlar

markazlari faoliyati yoshlarning huquqiy ongini oshirish, ularni davlat siyosatiga jalb qilish va ijtimoiy muammolarni hal etishda ishtirokini ta'minlashga xizmat qiladi.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, yoshlar siyosatini amalga oshirishda huquqiy mexanizmlarning samaradorligi yoshlarni jalb qilish darajasi, ularning huquq va majburiyatlarini bilishi, shuningdek davlat va jamiyat tomonidan yaratilgan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining sifatiga bog'liq. Ko'plab mamlakatlarda yoshlar parlamentlari, keng jamoatchilik forumlari va ijtimoiy startaplar orqali yoshlar faol ishtirok etishga rag'batlantiriladi. Bu esa O'zbekiston tajribasida ham aks etadi: mamlakatda yoshlar parlamenti, ijtimoiy loyihalarni moliyalashtirish dasturlari va turli grant tizimlari faol ishlaydi.

Biroq, yoshlar siyosatini amalga oshirish jarayonida muammolar ham mavjud. Jumladan, yoshlarni bandlik bilan ta'minlash, ularning innovatsion loyihalari uchun yetarli moliyaviy resurs yaratish, huquqiy madaniyatini oshirish va ularni siyosiy jarayonlarga faol jalb etish kabi masalalar dolzarb hisoblanadi. Shu sababli, davlat, nodavlat tashkilotlar va xalqaro hamkorlik asosida samarali mexanizmlar ishlab chiqilishi va amaliyotga tatbiq etilishi zarur.

Yoshlar siyosatini amalga oshirishda huquqiy mexanizmlar nafaqat normativ-huquqiy asos, balki ijtimoiy va iqtisodiy rag'batlantirish vositalari bilan uyg'un ishlashi lozim. Yoshlarni qo'llab-quvvatlash, ularning ijtimoiy faolligini oshirish, huquqiy ongini rivojlantirish va innovatsion loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlarini yaratish yoshlar siyosatini samarali bajarishning muhim elementlaridir.

Shunday qilib, yoshlar siyosatini amalga oshirishda huquqiy mexanizmlar yoshlarning siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy faolligini oshirishda, ularning huquqlarini himoya qilishda va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. O'zbekiston tajribasi bu jarayonda milliy va xalqaro huquqiy mexanizmlarning samarali ishlashini, yoshlarning jamiyat hayotida faol ishtirok etishini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi *Yoshlar to'g'risida Qonun*. Toshkent: Adliya, 2017.
2. O'zbekiston Respublikasi *Yoshlar dasturi (2017–2021)*. Toshkent: Yoshlar ishlari agentligi, 2017.
3. UNESCO. *Youth Policies and Legal Frameworks*. Paris: UNESCO, 2018.
4. United Nations. *Youth and Governance: Global Perspectives*. New York: UN, 2019.
5. Mirziyoyev, Sh.M. *Yangi O'zbekiston strategiyasi*. Toshkent: O'zbekiston, 2021.
6. European Commission. *Youth Policy Handbook*. Brussels: EC, 2016.
7. Sultangazin, R. *Youth Policy and Legal Regulation*. Almaty: KazNU Press, 2015.